UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

29 päivänä marraskuuta 2011 *

Asiassa C-371/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Gerechtshof Amsterdam (Alankomaat) on esittänyt 15.7.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 26.7.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

National Grid Indus BV

vastaan

Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtaja A. Tizzano, joka hoitaa presidentin tehtäviä, jaoston puheenjohtajat J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts (esittelevä tuomari) ja A. Prechal sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, T. von Danwitz ja M. Berger,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 21.6.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– National Grid Indus BV, edustajinaan belastingadviseur F. Pötgens, advocaat D. Hofland ja advocaat E. Pijnacker Hordijk,

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. Wissels, M. de Ree ja J. Langer,

– Tanskan hallitus, asiamiehenään C. Vang,

– Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja C. Blaschke,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään M. Muñoz Pérez,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja N. Rouam,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato P. Gentili,

– Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes ja J. Menezes Leitão,

– Suomen hallitus, asiamiehinään J. Heliskoski ja M. Pere,

– Ruotsin hallitus, asiamiehinään A. Falk ja S. Johannesson,

– Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään S. Hathaway, avustajanaan barrister K. Bacon,

– Euroopan komissio, asiamiehinään W. Roels ja R. Lyal,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.9.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 49 artiklan tulkintaa.

2 Pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat National Grid Indus BV (jäljempänä National Grid Indus), Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö, jonka sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee Alankomaissa, ja Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam (Rijnmondin verotarkastaja/Rotterdamin toimisto, jäljempänä verotarkastaja) ja jossa on kyse mainitun yhtiön varojen piilevien arvonnousujen verotuksesta silloin, kun yhtiön tosiasiallinen johto siirretään Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veronkierron estämiseksi tehty sopimus

3 Alankomaiden kuningaskunta sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ovat tehneet sopimuksen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tuloverojen alalla (jäljempänä verosopimus).

4 Verosopimuksen 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Tässä sopimuksessa ilmaisulla ’sopimusvaltiossa asuva henkilö’ tarkoitetaan kaikkia henkilöitä, jotka tämän valtion lainsäädännön mukaan ovat siellä verovelvollisia kotipaikan, asuinpaikan, johdon sijaintipaikan tai muun sen kaltaisen perusteen nojalla – –

– –

3. Milloin muu kuin luonnollinen henkilö 1 kappaleen määräysten mukaan asuu molemmissa sopimusvaltioissa, sen katsotaan asuvan vain siinä valtiossa, jossa sen tosiasiallinen johto sijaitsee.”

5 Verosopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen mukaan ”tulosta, jonka sopimusvaltiossa oleva yritys saa, voidaan verottaa vain siinä valtiossa, jollei yritys harjoita liiketoimintaa toisessa sopimusvaltiossa siellä olevasta kiinteästä toimipaikasta. Jos yritys harjoittaa liiketoimintaa tällä tavalla, voidaan toisessa valtiossa verottaa yrityksen saamasta tulosta, mutta vain siitä tulon osasta, joka on luettava kiinteään toimipaikkaan kuuluvaksi”.

6 Verosopimuksen 13 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Voitosta, jonka sopimusvaltiossa asuva henkilö saa – – toisessa sopimusvaltiossa olevan kiinteän omaisuuden luovutuksesta, voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

2. Voitosta, joka saadaan sopimusvaltiossa olevan yrityksen toisessa sopimusvaltiossa olevan kiinteän toimipaikan liikeomaisuuteen kuuluvan irtaimen omaisuuden – – luovutuksesta, mukaan lukien voitto, joka saadaan kyseisen kiinteän toimipaikan luovutuksesta (erillisenä tai koko yrityksen mukana) – –, voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

3. Voitosta, joka saadaan kansainvälisessä liikenteessä käytetyn laivan tai ilma-aluksen – – luovutuksesta, voidaan verottaa vain siinä sopimusvaltiossa, jossa yrityksen tosiasiallinen johto sijaitsee.

4. Voitosta, joka saadaan muun kuin 1, 2 ja 3 kappaleessa tarkoitetun omaisuuden luovutuksesta, voidaan verottaa vain siinä sopimusvaltiossa, jossa luovuttaja asuu.”

Alankomaiden lainsäädäntö

7 Vuoden 1964 tuloverolain (Wet op de inkomstenbelasting 1964) 16 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Yrityksen tulot, joita ei vielä ole kirjattu – –, luetaan sen kalenterivuoden voittoon, jolloin se, jonka lukuun yritystoimintaa harjoitetaan, lakkaa saamasta kyseisestä yrityksestä veronalaista voittoa Alankomaissa – –.”

8 Vuoden 1969 yhteisöverolain (Wet op de vennootschapsbelasting 1969) 8 §:n mukaan yhteisöveron kantamiseen sovelletaan analogisesti vuoden 1964 tuloverolain 16 §:ää.

9 Vuoden 1969 yhteisöverolain 2 §:n 4 momentissa säädetään, että ”jos yhteisö on perustettu Alankomaiden oikeuden mukaan, kyseisen yhteisön katsotaan tätä lakia sovellettaessa yhä sijoittautuneen Alankomaihin – –”.

Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

10 National Grid Indus on Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu rajavastuuyhtiö. Yhtiön tosiasiallinen johto sijaitsi 15.12.2000 saakka Alankomaissa.

11 Kyseisellä yhtiöllä on 10.6.1996 lähtien ollut 33 113 000 Englannin punnan (GBP) suuruinen saatava Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sijoittautuneelta National Grid Company plc -nimiseltä yhtiöltä.

12 Koska Englannin punnan kurssi vahvistui Alankomaiden guldeniin (NLG) verrattuna, kyseiselle saatavalle syntyi realisoitumaton valuuttakurssivoitto. Tämä valuuttakurssivoitto oli 22 128 160 NLG:n suuruinen 15.12.2000.

13 Kyseisenä päivänä National Grid Indus siirsi tosiasiallisen johtonsa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Vuoden 1969 yhteisöverolain 2 §:n 4 momentin mukaisesti National Grid Indus pysyi periaatteessa yleisesti verovelvollisena Alankomaissa, koska se oli perustettu Alankomaiden oikeuden mukaan. Kansalliseen oikeuteen nähden etusijalla olevan verosopimuksen 4 artiklan 3 kappaleen mukaan National Grid Indusin oli kuitenkin tosiasiallisen johtonsa siirron jälkeen katsottava asuvan Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Koska National Grid Indusilla ei kotipaikan siirtämisen jälkeen enää ollut verosopimuksessa tarkoitettua kiinteää toimipaikkaa Alankomaissa, ainoastaan Yhdistyneellä kuningaskunnalla oli siirron jälkeen oikeus verottaa yhtiön liiketoiminnan voittoa ja luovutusvoittoja verosopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen ja 13 artiklan 4 kappaleen mukaisesti.

14 Verosopimuksen soveltamisen seurauksena National Grid Indus on lakannut saamasta vuoden 1964 tuloverolain 16 §:ssä tarkoitettua Alankomaissa veronalaista voittoa, joten kyseisen säännöksen, luettuna yhdessä vuoden 1969 yhteisöverolain 8 §:n kanssa, mukaan on määrättävä yrityksen kotipaikan siirtohetkellä olemassa oleviin piileviin arvonnousuihin kohdistuva maastapoistumisvero (exit-vero). Niinpä verotarkastaja päätti, että National Grid Indusia on muun muassa verotettava tämän tuomion 12 kohdassa mainitusta valuuttakurssivoitosta.

15 National Grid Indus nosti verotarkastajan päätöksestä kanteen rechtbank Haarlemissa, joka pysytti mainitun päätöksen 17.12.2007 antamallaan tuomiolla.

16 National Grid Indus valitti rechtbank Haarlemin tuomiosta Gerechtshof Amsterdamiin.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo ensinnäkin, että National Grid Indus voi vedota sijoittautumisvapauteen riitauttaakseen ne veroseuraamukset, jotka Alankomaat lähtöjäsenvaltiona liittää siihen, että kyseinen yhtiö siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon. Koska kyseinen kansallinen lainsäädäntö ei vaikuta yhtiön olemassaoloon eikä toimintaan Alankomaiden oikeuden mukaan perustettuna yhtiönä, nyt käsiteltävä pääasia eroaa niistä, jotka johtivat asiassa 81/87, Daily Mail and General Trust, 27.9.1988 annettuun tuomioon (Kok., s. 5483, Kok. Ep. IX, s. 713) ja asiassa C-210/06, Cartesio, 16.12.2008 annettuun tuomioon (Kok., s. I-9641). Asiasta on kuitenkin epäilyksiä.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tämän jälkeen, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen verotus muodostaa sijoittautumisvapauden rajoituksen. Verotuksen taustalla oleva kansallinen toimenpide voi kuitenkin osoittautua perustelluksi tavoitteella varmistaa verotusvallan tasapainoinen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä verotuksen alueperiaatteen, johon liittyy ajallinen osatekijä, mukaisesti. Kyseinen tuomioistuin selittää tähän liittyen, että vuoden 1964 tuloverolain 16 § perustuu ajatukselle siitä, että kaikkea Alankomaissa asuvan yhtiön saamaa voittoa on verotettava Alankomaissa. Kun verovelvollisuus Alankomaissa lakkaa kyseisen yhtiön tosiasiallisen johdon siirron seurauksena, yhtiön varoihin liittyvät piilevät arvonnousut, joita ei ole vielä verotettu Alankomaissa, on katsottava realisoituneiksi voitoiksi, ja niitä on näin ollen verotettava.

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo kuitenkin, että on mahdollista, että asiassa C-9/02, de Lasteyrie du Saillant, 11.3.2004 annetusta tuomiosta (Kok., s. I-2409) ja asiassa C-470/04, N, 7.9.2006 annetusta tuomiosta (Kok., s. I-7409) johtuvan oikeuskäytännön mukaan maastapoistumisverotus, sellaisena kuin siitä säädetään pääasiassa kyseessä olevassa lainsäädännössä, voidaan katsoa suhteettomaksi, koska siitä aiheutuu välittömästi täytäntöönpanokelpoinen verovelka eikä siinä oteta huomioon kyseisen yrityksen kotipaikan siirron jälkeen realisoituneita arvonalentumisia. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että myös tästä on epäilyksiä. Se lisää tässä yhteydessä, että verotuksen lykkääminen arvonnousujen tosiasialliseen realisoitumishetkeen saakka voisi aiheuttaa ylitsepääsemättömiä käytännön ongelmia.

20 Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että nyt käsiteltävässä asiassa arvonalentumisia ei voi realisoitua National Grid Indusin tosiasiallisen johdon siirron jälkeen, koska siirto aiheutti Englannin punnan määräisen saatavan valuuttakurssiriskin häviämisen. Kyseisen siirron jälkeen yhtiön oli nimittäin laskettava veronalainen voittonsa kyseisenä valuuttana.

21 Gerechtshof Amsterdam päätti tässä tilanteessa lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Jos jäsenvaltio määrää kyseisen jäsenvaltion oikeuden mukaan perustetulle yhtiölle, joka siirtää tosiasiallisen johtonsa tästä jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon, tämän tosiasiallisen johdon siirron vuoksi maastapoistumisveron, voiko yhtiö yhteisön oikeuden nykytilassa vedota asiassa EY 43 artiklaan (josta on tullut SEUT 49 artikla) kyseistä jäsenvaltiota vastaan?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko kyseessä olevan kaltainen maastapoistumisvero, joka kannetaan yhtiön lähtöjäsenvaltiosta vastaanottavaan jäsenvaltioon siirrettyjen omaisuuserien arvonnousuista, sellaisina kuin ne olivat kotipaikan siirtohetkellä, ilman lykkäystä ja ilman mahdollisuutta myöhempien arvonalentumisten huomioon ottamiseen, ristiriidassa EY 43 artiklan (josta on tullut SEUT 49 artikla) kanssa siten, että tällaista maastapoistumisveroa ei voida perustella tarpeella jakaa verotusvalta jäsenvaltioiden kesken?

3) Riippuuko edellisen kysymyksen vastaus myös siitä, että kyseinen maastapoistumisvero koskee Alankomaiden verotusvallan piirissä syntynyttä (valuuttakurssi) voittoa, joka ei voi ilmetä vastaanottavassa valtiossa siellä voimassa olevan verojärjestelmän mukaan?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

22 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, voiko jäsenvaltion oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon ja jota verotetaan ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa kyseisen siirron yhteydessä, vedota SEUT 49 artiklaan kyseistä jäsenvaltiota vastaan.

23 Alankomaiden, Saksan, Italian, Portugalin, Suomen, Ruotsin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset väittävät, että SEUT 49 artikla ei rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa antaa lainsäädäntöä, mukaan lukien verosäännöksiä, jotka koskevat yritysten kotipaikan siirtoa jäsenvaltiosta toiseen. Yhteisöjen tuomioistuimen kyseiselle artiklalle edellä mainituissa asioissa Daily Mail and General Trust ja Cartesio antama tulkinta ei koske pelkästään yhtiöiden perustamiselle ja toiminnalle kansallisessa yhtiöoikeudessa asetettuja edellytyksiä.

24 Kyseiset hallitukset selittävät tähän liittyen, että National Grid Indus ei tosiasiallisen johtonsa siirron vuoksi kuulunut enää lähtöjäsenvaltionsa verolainsäädännön piiriin. Alankomaat menettää täysin verotusvallan kyseisen yhtiön toiminnasta saatuihin tuloihin. Pääasiassa kyseessä oleva verotus liittyy siis läheisesti kansallisen yhtiöoikeuden säännöksiin, joissa määritetään yhtiöiden sijoittautumisen ja niiden kotipaikan siirron edellytykset, ja kyseinen verotus on näiden säännösten välitön seuraus.

25 Tässä yhteydessä on huomautettava, että SEUT 54 artiklan mukaan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustetut yhtiöt, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on unionin alueella, rinnastetaan EUT-sopimuksen sijoittautumisvapautta koskevia määräyksiä sovellettaessa luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia.

26 Koska unionin oikeudesta puuttuu yhdenmukainen määritelmä yhtiöistä, joilla on sijoittautumisoikeus sellaisen yhdenmukaisen liityntäkriteerin perusteella, jolla määritellään yhtiöön sovellettava kansallinen oikeus, kysymys siitä, sovelletaanko SEUT 49 artiklaa yhtiöön, joka vetoaa tässä artiklassa vahvistettuun perusvapauteen, on – kuten kysymys siitä, onko luonnollinen henkilö jäsenvaltion kansalainen, jolla tällä perusteella voi olla tämä vapaus – ennakkokysymys, johon unionin oikeuden nykytilassa voidaan löytää vastaus vain asiassa sovellettavasta kansallisesta oikeudesta. Vain, jos todetaan, että tällä yhtiöllä on tosiasiallisesti sijoittautumisvapaus SEUT

54 artiklassa mainittujen edellytysten perusteella, herää kysymys siitä, kohdistuuko tähän yhtiöön SEUT 49 artiklassa tarkoitettu sijoittautumisvapauden rajoitus (ks. em. asia Daily Mail and General Trust, tuomion 19–23 kohta; asia C-208/00, Überseering, tuomio 5.11.2002, Kok., s. I-9919, 67–70 kohta ja em. asia Cartesio, tuomion 109 kohta).

27 Jäsenvaltiolla on näin ollen mahdollisuus määritellä sekä se liityntä, jota yhtiöltä vaaditaan, jotta sitä voidaan pitää jäsenvaltion kansallisen oikeuden mukaan perustettuna yhtiönä, jolla näin ollen voi olla sijoittautumisoikeus, että se liityntä, jota vaaditaan tämän aseman ylläpitämiseksi myöhemmin (em. asia Cartesio, tuomion 110 kohta). Jäsenvaltiolla on siis mahdollisuus asettaa oikeusjärjestyksensä nojalla perustetulle yhtiölle rajoituksia, jotka koskevat yhtiön tosiasiallisen johdon siirtämistä jäsenvaltion ulkopuolelle, jotta yhtiö voi säilyttää oikeushenkilöllisyytensä, joka sillä on kyseisen valtion oikeuden nojalla (em. asia Überseering, tuomion 70 kohta).

28 Pääasiassa National Grid Indusin tosiasiallisen johdon siirto Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ei kuitenkaan ole vaikuttanut siihen, että Alankomaiden lainsäädännön mukaan, jossa yhtiöihin sovelletaan perustamisteoriaa, kyseistä yritystä pidetään edelleen Alankomaiden oikeuden soveltamisalaan kuuluvana yhtiönä.

29 Alankomaiden, Saksan, Italian, Portugalin, Suomen, Ruotsin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset väittävät kuitenkin, että jos jäsenvaltio on toimivaltainen vaatimaan maasta muuttavan yhtiön purkamista tai asettamista selvitystilaan, tällä jäsenvaltiolla on myös katsottava olevan toimivalta asettaa verotuksellisia vaatimuksia, jos se soveltaa sisämarkkinoiden näkökulmasta edullisempaa järjestelmää, jossa oikeushenkilöllisyys säilyy kotipaikan siirtyessä.

30 Tämän tuomion 27 kohdassa esitetty mahdollisuus ei kuitenkaan merkitse millään lailla sitä, että EUT-sopimuksen sijoittautumisvapautta koskevia määräyksiä ei sovelleta yhtiöiden perustamista ja purkamista sääntelevään kansalliseen lainsäädäntöön (ks. em. asia Cartesio, tuomion 112 kohta).

31 Pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö ei koske niiden edellytysten määrittämistä, jotka jäsenvaltio asettaa oman lainsäädäntönsä mukaan perustetulle yhtiölle, jotta tämä voi säilyttää asemansa kyseisen jäsenvaltion oikeuden soveltamisalaan kuuluvana yhtiönä sen jälkeen, kun se on siirtänyt tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon. Kyseisessä lainsäädännössä päinvastoin ainoastaan liitetään kotipaikan siirtoon jäsenvaltiosta toiseen veroseuraamuksia kansallisen oikeuden mukaan perustetuille yhtiöille ilman, että tällainen kotipaikan siirto vaikuttaa niiden asemaan kyseisen jäsenvaltion oikeuden soveltamisalaan kuuluvina yhtiöinä.

32 Koska National Grid Indusin tosiasiallisen johdon siirto Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ei pääasiassa ole vaikuttanut sen asemaan Alankomaiden oikeuden soveltamisalaan kuuluvana yhtiönä, kyseinen siirto ei ole vaikuttanut yhtiön mahdollisuuteen vedota SEUT 49 artiklaan. Koska yhtiö on perustettu jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ja sen sääntömääräinen kotipaikka ja keskushallinto sijaitsevat unionissa, yhtiöön sovelletaan SEUT 54 artiklan mukaisesti EUT-sopimuksen sijoittautumisvapautta koskevia määräyksiä, ja se voi siis vedota SEUT 49 artiklan mukaisiin oikeuksiinsa erityisesti kyseenalaistaakseen sen veron lainmukaisuuden, jonka kyseinen jäsenvaltio on määrännyt yhtiölle, kun se siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon.

33 Ensimmäiseen kysymykseen on siis vastattava, että jäsenvaltion oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon ilman, että kyseinen siirto vaikuttaa sen asemaan ensiksi mainitun jäsenvaltion oikeuden

soveltamisalaan kuuluvana yhtiönä, voi vedota SEUT 49 artiklaan kyseenalaistaakseen sen veron lainmukaisuuden, jonka ensiksi mainittu jäsenvaltio on määrännyt yhtiölle tosiasiallisen johdon siirron yhteydessä.

Toinen ja kolmas kysymys

34 Toisella ja kolmannella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko SEUT 49 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion verolainsäädännölle, jonka mukaan tämän jäsenvaltion oikeuden mukaan perustetun yhtiön, joka siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon, omaisuuserien piileviä arvonnousuja verotetaan ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa kyseisen siirron ajankohtana ilman, että kyseisessä lainsäädännössä yhtäältä säädettäisiin yhtiölle määrätyn veron maksun lykkäyksestä siihen saakka, kun arvonnousut tosiasiallisesti realisoituvat, ja toisaalta otettaisiin huomioon arvonalentumisia, jotka saattavat realisoitua tosiasiallisen johdon siirron jälkeen. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, vaikuttaako SEUT 49 artiklan tulkintaan se, että verotetut piilevät arvonnousut koskevat valuuttakurssivoittoja, jotka eivät ilmene vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun otetaan huomioon siellä voimassa oleva verolainsäädäntö.

Sijoittautumisvapauden rajoituksen olemassaolo

35 SEUT 49 artiklassa asetetaan velvollisuus poistaa sijoittautumisvapauden rajoitukset. Vaikka sijoittautumisvapautta koskevien EUT-sopimuksen määräysten tarkoituksena on niiden sanamuodon mukaan varmistaa se, että muista jäsenvaltioista tulevia kohdellaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa samalla tavalla kuin sen omia kansalaisia, niiden vastaista on myös se, että lähtöjäsenvaltio estää omaa kansalaistaan tai

oman lainsäädäntönsä mukaisesti perustettua yhtiötä sijoittautumasta toiseen jäsenvaltioon (ks. asia C-264/96, ICI, tuomio 16.7.1998, Kok., s. I-4695, 21 kohta; asia C-298/05, Columbus Container Services, tuomio 6.12.2007, Kok., s. I-10451, 33 kohta; asia C-157/07, Krankenheim Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt, tuomio 23.10.2008, Kok., s. I-8061, 29 kohta ja asia C-96/08, CIBA, tuomio 15.4.2010, Kok., s. I-2911, 18 kohta).

36 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sijoittautumisvapauden rajoituksina on myös pidettävä kaikkia toimia, joilla kielletään tämän vapauden käyttäminen, haitataan sitä tai tehdään se vähemmän houkuttelevaksi (ks. asia C-442/02, CaixaBank France, tuomio 5.10.2004, Kok., s. I-8961, 11 kohta; em. asia Columbus Container Services, tuomion 34 kohta; em. asia Krankenheim Ruhesitz am Wannsee-Seniorenheimstatt, tuomion 30 kohta ja em. asia CIBA, tuomion 19 kohta).

37 Pääasiassa on todettava, että Alankomaiden oikeuden soveltamisalaan kuuluvalle yhtiölle, joka haluaa sille SEUT 49 artiklan mukaan kuuluvaa oikeutta käyttäen siirtää tosiasiallisen johtonsa pois Alankomaista, aiheutuu kassatilanteeseen vaikuttava haitta verrattuna vastaavaan yhtiöön, joka säilyttää tosiasiallisen johtonsa Alankomaissa. Pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan Alankomaiden oikeuden soveltamisalaan kuuluvan yhtiön tosiasiallisen johdon siirto toiseen jäsenvaltioon nimittäin aiheuttaa sen, että siirrettyjen varojen piilevät arvonnousut verotetaan välittömästi, kun taas tällaisia arvonnousuja ei veroteta, kun tällainen yhtiö siirtää tällä tavalla kotipaikkansa Alankomaiden alueella. Sellaisen yhtiön varojen arvonnousuja, joka siirtää kotipaikkansa kyseisen jäsenvaltion sisällä, verotetaan vain silloin ja vain siltä osin kuin ne ovat tosiasiallisesti realisoituneet. Tämä erilainen kohtelu arvonnousujen verotuksessa on omiaan tekemään Alankomaiden oikeuden soveltamisalaan kuuluvalle yhtiölle vähemmän houkuttelevaksi sen, että se siirtää kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon (ks. vastaavasti em. asia de Lasteyrie du Saillant, tuomion 46 kohta ja em. asia N, tuomion 35 kohta).

38 Näin todettua erilaista kohtelua ei voida selittää sillä, että tilanteet ovat objektiivisesti katsoen erilaisia. Kun on kyse sellaisesta jäsenvaltion lainsäädännöstä, jonka tarkoituksena on verottaa kyseisen jäsenvaltion alueella syntyneitä arvonnousuja, tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan perustetun, kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon siirtävän yhtiön tilanne vastaa nimittäin myös ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan perustetun, kotipaikkansa kyseisessä jäsenvaltiossa säilyttävän yhtiön tilannetta siltä osin kuin on kyse niiden varojen sellaisten arvonnousujen verotuksesta, jotka ovat syntyneet ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa ennen kotipaikan siirtoa.

39 Espanjan, Ranskan ja Portugalin hallitukset väittävät lisäksi, että pääasian valittajan kaltaiselle yhtiölle ei aiheudu minkäänlaista haittaa sellaiseen yhtiöön verrattuna, joka on siirtänyt kotipaikkansa jäsenvaltion sisällä. Kun otetaan huomioon se, että Englannin punnan määräiseen saatavaan liittyvä valuuttakurssivoitto Alankomaiden guldeneissa on hävinnyt National Grid Indusin siirtäessä tosiasiallisen johtonsa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, kyseistä yhtiötä on mainittujen hallitusten mukaan verotettu realisoituneesta arvonnoususta. Kotipaikan siirto kyseisen jäsenvaltion sisällä ei sitä vastoin olisi aiheuttanut arvonnousun realisoitumista.

40 Tällainen väite on hylättävä. Pääasiassa kyseessä oleva verotus ei kohdistu realisoituneeseen arvonnousuun. Pääasiassa verotettu valuuttakurssivoitto nimittäin koskee piilevää arvonnousua, josta ei ole syntynyt National Grid Indusille lainkaan tuloa. Tällaista piilevää arvonnousua ei olisi verotettu, jos National Grid Indus olisi siirtänyt tosiasiallisen johtonsa Alankomaiden alueella.

41 Tästä seuraa, että erilainen kohtelu, jonka kohteeksi Alankomaiden oikeuden soveltamisalaan kuuluvat yhtiöt, jotka siirtävät tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon, joutuvat pääasiassa kyseessä olevien kansallisten säännösten johdosta sellaisiin Alankomaiden oikeuden soveltamisalaan kuuluviin yhtiöihin verrattuna, jotka siirtävät

tosiasiallisen johtonsa Alankomaiden alueella, muodostaa sijoittautumisvapautta koskevissa EUT-sopimuksen määräyksissä lähtökohtaisesti kielletyn rajoituksen.

Sijoittautumisvapauden rajoituksen oikeuttaminen

42 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että sijoittautumisvapauden rajoitus voidaan hyväksyä ainoastaan, jos sitä voidaan pitää perusteltuna yleistä etua koskevista pakottavista syistä. Lisäksi kyseisellä rajoituksella on tällöin voitava taata kyseessä olevan tavoitteen toteutuminen, eikä sillä saada ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (ks. asia C-446/03, Marks & Spencer, tuomio 13.12.2005, Kok., s. I-10837, 35 kohta; asia C-196/04, Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, tuomio 12.9.2006, Kok., s. I-7995, 47 kohta; asia C-524/04, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, tuomio 13.3.2007, Kok., s. I-2107, 64 kohta ja asia C-303/07, Aberdeen Property Fininvest Alpha, tuomio 18.6.2009, Kok., s. I-5145, 57 kohta).

43 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan sijoittautumisvapauden rajoitus voi osoittautua perustelluksi tavoitteella varmistaa verotusvallan tasapainoinen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä sen alueperiaatteen mukaisesti, johon liittyy ajallinen osatekijä. Kyseinen jäsenvaltio käyttää nimittäin verotusvaltaansa vain niihin arvonnousuihin, jotka ovat syntyneet sen alueella sinä ajanjaksona, jolloin National Grid Indusin verotuksellinen kotipaikka oli siellä.

44 National Grid Indus katsoo kuitenkin, että tällaisella tavoitteella ei voida perustella todettua rajoitusta, koska pääasiassa kyseessä oleva verotus ei kohdistu todelliseen voittoon.

45 Tässä yhteydessä on yhtäältä muistettava, että jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttäminen on yhteisöjen tuomioistuimen tunnustama oikeutettu tavoite (ks. vastaavasti em. asia Marks & Spencer, tuomion 45 kohta; em. asia N, tuomion 42 kohta; asia C-231/05, Oy AA, tuomio 18.7.2007, Kok., s. I-6373, 51 kohta ja asia C-414/06, Lidl Belgium, tuomio 15.5.2008, Kok., s. I-3601, 31 kohta). Toisaalta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että unionin yhtenäistämis- tai yhdenmukaistamistoimien puuttuessa jäsenvaltioilla on edelleen toimivalta sopimuksin tai yksipuolisesti päättää verotusvaltansa jakoperusteista erityisesti kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi (asia C-540/07, komissio v. Italia, tuomio 19.11.2009, Kok., s. I-10983, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Jäsenvaltion yhtiön tosiasiallisen johdon siirto toiseen jäsenvaltioon ei voi merkitä sitä, että lähtöjäsenvaltion olisi luovuttava oikeudestaan kantaa veroa arvonnoususta, joka on syntynyt lähtöjäsenvaltion verotusvallan piirissä ennen kyseistä siirtoa (ks. vastaavasti asia C-374/04, Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, tuomio 12.12.2006, Kok., s. I-11673, 59 kohta). Oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltiolla on verotuksen alueperiaatteen mukaisesti, yhdistettynä ajalliseen osatekijään eli verovelvollisen verotukselliseen kotipaikkaan Alankomaissa sen ajanjakson aikana, jona piilevät arvonnousut ovat syntyneet, oikeus verottaa siellä kyseisiä arvonnousuja verovelvollisen maastamuuttohetkellä (ks. em. asia N, tuomion 46 kohta). Tällaisella toimenpiteellä pyritään nimittäin estämään tilanteita, jotka ovat omiaan vaarantamaan lähtöjäsenvaltion oikeuden käyttää verotusvaltaansa sen alueella toteutettujen toimintojen osalta, ja se voidaan siis oikeuttaa jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämiseen liittyvillä syillä (ks. em. asia Marks & Spencer, tuomion 46 kohta; em. asia Oy AA, tuomion 54 kohta ja asia C-311/08, SGI, tuomio 21.1.2010, Kok., s. I-487, 60 kohta).

47 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että verosopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen mukaisesti National Grid Indus katsottiin sen jälkeen, kun se oli siirtänyt tosiasiallisen johtonsa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa asuvaksi yhtiöksi. Kun National Grid Indus lakkasi saamasta veronalaista voittoa Alankomaissa kyseisen siirron vuoksi, vuoden 1964 tuloverolain 16 §:n mukaisesti

määrättiin maastapoistumisvero, joka kohdistui yhtiön niiden varojen arvonnousuihin, jotka olivat olemassa Alankomaissa silloin, kun yhtiö siirsi tosiasiallisen johtonsa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Kyseisen siirron jälkeen realisoituneet arvonnousut verotetaan verosopimuksen 13 artiklan 4 kappaleen mukaisesti viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa.

48 Kun otetaan huomioon nämä seikat, pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö on omiaan takaamaan kyseisten jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämisen. Yhtiön tosiasiallisen johdon siirtohetkellä kannettavalla maastapoistumisverolla pyritään nimittäin asettamaan lähtöjäsenvaltion tuloveron alaisiksi ne realisoitumattomat arvonnousut, jotka ovat syntyneet kyseisen jäsenvaltion verotusvallan piirissä ennen tosiasiallisen johdon siirtoa. Taloudellisen hyödykkeen piilevät arvonnousut verotetaan siten siinä jäsenvaltiossa, jossa ne ovat syntyneet. Kyseisen yhtiön kotipaikan siirron jälkeen realisoituneet arvonnousut verotetaan pelkästään vastaanottavassa jäsenvaltiossa, jossa ne ovat syntyneet, mikä mahdollistaa niiden kaksinkertaisen verotuksen välttämisen.

49 National Grid Indusin väite, jonka mukaan pääasiassa kyseessä olevaa verotusta ei voida oikeuttaa, koska se kohdistuu piilevään eikä realisoituneeseen arvonnousuun, on hylättävä. Kuten unionin tuomioistuimessa huomautuksia esittäneet eri hallitukset nimittäin korostavat, jäsenvaltiolla on oikeus verottaa sitä taloudellista arvoa, jonka piilevä arvonnousu on kyseisen jäsenvaltion alueella kerryttänyt, vaikka kyseinen arvonnousu ei ole vielä tosiasiallisesti realisoitunut.

50 On myös tutkittava, ylittääkö pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö sen, mikä on tarpeen sillä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi (asia C-262/09, Meilicke ym., tuomio 30.6.2011, Kok., s. I-5669, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Tästä on muistutettava, että pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan sekä verovelan määrän vahvistaminen että sen periminen tapahtuvat sillä hetkellä, kun kyseinen yhtiö lakkaa saamasta veronalaista voittoa Alankomaissa, tässä tapauksessa silloin, kun yhtiön tosiasiallinen johto siirretään toiseen jäsenvaltioon. Tällaisen lainsäädännön oikeasuhteisuuden arvioimiseksi on tehtävä ero veron määrän vahvistamisen ja sen kantamisen välillä.

– Veron määrän lopullinen vahvistaminen silloin, kun yhtiö siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon

52 Kuten julkisasiamies on esittänyt ratkaisuehdotuksensa 55 ja 56 kohdassa, veron määrän vahvistaminen yhtiön tosiasiallisen johdon siirtohetkellä noudattaa suhteellisuusperiaatetta, kun otetaan huomioon pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön tavoite verottaa lähtöjäsenvaltiossa kyseisen jäsenvaltion verotusvallan piirissä syntyneet arvonnousut. On nimittäin oikeasuhteista, että lähtöjäsenvaltio verotusvaltansa käytön turvaamiseksi määrittää alueellaan syntyneistä piilevistä arvonnousuista maksettavan veron sillä hetkellä, kun sen verotusvalta kyseiseen yhtiöön nähden lakkaa, tässä tapauksessa silloin, kun yhtiö siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon.

53 Euroopan komissio väittää kuitenkin edellä mainittuun asiaan N viitaten, että suhteellisuusperiaatteen kannalta lähtöjäsenvaltion on otettava huomioon arvonalentumiset, jotka syntyvät yhtiön kotipaikan siirtohetken ja kyseisten omaisuuserien realisoitumisen välillä, jos näitä arvonalentumisia ei oteta huomioon vastaanottavan jäsenvaltion verolainsäädännössä.

54 On muistettava, että edellä mainitussa asiassa N, joka koski kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan yksityishenkilöä verotettiin hänellä yhtiössä olevan merkittävän omistusosuuden piilevistä arvonnousuista silloin, kun hän siirsi verotuksellisen kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon, yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että oikeasuhteiseksi sen tavoitteen kannalta, että varmistetaan verotusvallan tasapainoinen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä, voidaan katsoa ainoastaan sellainen verojärjestelmä, jossa otetaan täysin huomioon arvonalentumiset, jotka saattavat realisoitua kyseisen verovelvollisen kotipaikan siirron jälkeen, ellei näitä arvonalentumisia ole otettu huomioon jo vastaanottavassa jäsenvaltiossa (em. asia N, tuomion 54 kohta).

55 Vaikka se, että National Grid Indus siirsi tosiasiallisen johtonsa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, aiheutti pääasiassa kyseessä olevan Englannin punnan määräisen saatavan valuuttakurssiriskin häviämisen, tämän saatavan arvo voi kuitenkin alentua siirron jälkeen esimerkiksi tilanteessa, jossa velkaa ei makseta kokonaisuudessaan takaisin kyseiselle yhtiölle.

56 Toisin kuin edellä mainitussa asiassa N, sitä, että nyt käsiteltävässä pääasiassa lähtöjäsenvaltiossa ei oteta huomioon yhtiön tosiasiallisen johdon siirron jälkeen realisoituneita arvonalentumisia, ei kuitenkaan voida pitää suhteettoman pitkälle menevänä pääasiassa kyseessä olevalla lainsäädännöllä tavoiteltuun päämäärään nähden.

57 Yhtiön varoja käytetään nimittäin suoraan voittoa kerryttävään taloudelliseen toimintaan. Lisäksi yhtiön veronalaisen voiton suuruuteen vaikuttaa osittain varojen arvostaminen yhtiön taseessa, koska poistot alentavat veron perustetta.

58 Koska pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa tosiasiallisen johtonsa siirtäneen yhtiön voittoja verotetaan kyseisen siirron jälkeen vain vastaanottavassa jäsenvaltiossa verotuksen alueperiaatteen ja siihen liittyvän ajallisen osatekijän mukaisesti, vastaanottavan jäsenvaltion asiana on – kun otetaan huomioon edellä mainittu yhteys yhtiön varojen ja sen veronalaisten voittojen välillä, sekä voittojen verotusoikeuden ja tappioiden vähennysmahdollisuuden välistä symmetriaa koskevista syistä – myös päättää ottaa verojärjestelmässään huomioon kyseisen yhtiön siitä ajankohdasta lähtien ilmenneet varojen arvonmuutokset, jolloin lähtöjäsenvaltio menetti kokonaan verotuksellisen liitynnän kyseiseen yhtiöön.

59 Tässä tilanteessa lähtöjäsenvaltiolla ei ole velvollisuutta, toisin kuin komissio on ehdottanut, ottaa huomioon mahdollisia valuuttakurssitappioita, jotka ovat syntyneet sen jälkeen, kun National Grid Indus on siirtänyt tosiasiallisen johtonsa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, siihen saakka, kun kyseisen yhtiön saatava maksetaan takaisin tai luovutetaan. Piilevistä arvonnousuista maksettava vero nimittäin määritetään silloin, kun lähtöjäsenvaltion verotusvalta kyseiseen yhtiöön lakkaa, eli tässä tapauksessa yhtiön kotipaikan siirtohetkellä. Se, että lähtöjäsenvaltio ottaa huomioon sekä valuuttakurssivoiton että valuuttakurssitappion, jotka ovat syntyneet tosiasiallisen johdon siirron jälkeen, saattaisi kyseenalaistaa jäsenvaltioiden välisen verotusvallan tasapainoisen jakautumisen mutta myös johtaa kaksinkertaiseen verotukseen tai tappioiden vähentämiseen kahteen kertaan. Näin olisi erityisesti silloin, kun yhtiö, jolla on pääasiassa kyseessä olevan kaltainen Englannin punnan määräinen saatava, siirtää kotipaikkansa sellaisesta jäsenvaltiosta, jonka valuutta on euro, toiseen euroalueen jäsenvaltioon.

60 Se, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa yhtiön tosiasiallisen johdon siirto Yhdistyneeseen kuningaskuntaan aiheutti valuuttakurssiriskin häviämisen, koska Englannin punnan määräinen saatava ilmaistaan yhtiön taseessa tänä valuuttana myös kyseisen siirron jälkeen, on tältä osin merkityksetöntä. Lähtöjäsenvaltiossa

syntynyt arvonnousu nimittäin verotetaan verotuksen alueperiaatteen mukaisesti, yhdistettynä ajalliseen osatekijään eli verotukselliseen kotipaikkaan Alankomaissa sen ajanjakson aikana, jona veronalainen voitto on syntynyt, kyseisen yhtiön tosiasiallisen johdon siirtohetkellä.

61 Kuten tämän tuomion 58 kohdasta lisäksi ilmenee, vastaanottavan jäsenvaltion asiana on periaatteessa ottaa verojärjestelmässään huomioon kyseisen yrityksen varojen realisoitumishetkellä näiden varojen toteutuneet arvonnousut ja -alentumiset yrityksen kotipaikan siirrosta lähtien. Se, että vastaanottava jäsenvaltio ei mahdollisesti ota huomioon arvonalentumisia, ei kuitenkaan velvoita lähtöjäsenvaltiota arvostamaan uudelleen kyseisten varojen realisoitumishetkellä sellaista verovelkaa, joka on määritetty lopullisesti silloin, kun kyseinen yhtiö on lakannut tosiasiallisen johtonsa siirron vuoksi olemasta verovelvollinen viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa.

62 Tässä yhteydessä on palautettava mieleen, että EUT-sopimuksessa ei taata SEUT 54 artiklan soveltamisalaan kuuluvalle yhtiölle, että yhtiön tosiasiallisen johdon siirto toiseen jäsenvaltioon olisi verotuksen kannalta neutraalia. Jäsenvaltioiden asiaa koskevan sääntelyn välisten eroavuuksien vuoksi tällainen siirto voi tilanteen mukaan olla verotuksen kannalta yhtiölle enemmän tai vähemmän edullista tai epäedullista (ks. vastaavasti asia C-365/02, Lindfors, tuomio 15.7.2004, Kok., s. I-7183, 34 kohta; asia C-403/03, Schempp, tuomio 12.7.2005, Kok., s. I-6421, 45 kohta ja asia C-194/06, Orange European Smallcap Fund, tuomio 20.5.2008, Kok., s. I-3747, 37 kohta). Sijoittautumisvapautta ei siis voida ymmärtää siten, että jäsenvaltio olisi pakotettu laatimaan verosääntönsä jonkin toisen jäsenvaltion verosäännöt huomioon ottaen varmistaakseen kaikissa tilanteissa verotuksen, joka poistaa kaikki kansallisista verolainsäädännöistä johtuvat eroavuudet (ks. asia C-293/06, Deutsche Shell, tuomio 28.2.2008, Kok., s. I-1129, 43 kohta).

63 On vielä korostettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen yhtiön, jolla on Englannin punnan määräinen saatava ja joka siirtää tosiasiallisen johtonsa Alankomaista Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, verotuksellinen tilanne ei välttämättä ole epäedullinen sellaisen yhtiön verotukselliseen tilanteeseen verrattuna, jolla on identtinen saatava mutta joka siirtää kotipaikkansa näistä jäsenvaltioista ensiksi mainitun alueella.

64 Edellä esitetystä seuraa, että SEUT 49 artikla ei ole esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan yhtiön omaisuuserien piileviin arvonnousuihin kohdistuvan veron määrä vahvistetaan lopullisesti – ottamatta huomioon mahdollisesti myöhemmin realisoituvia arvonalentumisia tai arvonnousuja – silloin, kun yhtiö lakkaa saamasta veronalaisia voittoja kyseisessä jäsenvaltiossa siksi, että se on siirtänyt tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon. Tältä osin on merkityksetöntä, että verotetut piilevät arvonnousut liittyvät valuuttakurssivoittoihin, jotka eivät ilmene vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun otetaan huomioon siellä voimassa oleva verojärjestelmä.

– Veron välitön kantaminen silloin, kun yhtiö siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon

65 National Grid Indusin ja komission mukaan veron välitön kantaminen silloin, kun yhtiö siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon, on suhteetonta. Veron kantaminen silloin, kun arvonnousut realisoituvat tosiasiallisesti, on pääasiassa kyseessä olevassa lainsäädännössä säädettyä toimenpidettä vähemmän rajoittava toimenpide, joka ei vaaranna verotusvallan jakautumista jäsenvaltioiden välillä.

66 Komissio lisää, että veron kantamisen lykkäämisestä aiheutuva hallinnollinen rasitus ei olisi liiallinen. Vuosittain tehtävä kyseisen yhtiön allekirjoittama ilmoitus, josta käy ilmi, että siirretyt varat ovat edelleen yhtiön hallussa, yhdessä varojen tosiasiallisella luovutushetkellä tehdyn ilmoituksen kanssa voisi riittää siihen, että lähtöjäsenvaltio voi kantaa varojen realisoitumishetkellä piilevistä arvonnousuista maksettavat verot.

67 Ne kuusi hallitusta, jotka ovat esittäneet unionin tuomioistuimessa huomautuksia, väittävät sitä vastoin, että verovelan välitön periminen kyseisen yhtiön tosiasiallisen johdon siirtohetkellä on suhteellisuusperiaatteen mukainen. Perimisen lykkääminen arvonnousujen realisoitumishetkeen ei ole vastaava ja tehokas vaihtoehtoinen ratkaisu, ja se voi vaarantaa sen yleistä etua koskevan tavoitteen, johon pääasiassa kyseessä olevalla lainsäädännöllä pyritään. Hallitukset painottavat tässä yhteydessä sitä, että veron lykätty kantaminen edellyttää välttämättä, että vastaanottavassa jäsenvaltiossa pystytään seuraamaan erilaisia omaisuuseriä, joiden arvonnousu on todettu kyseisen yhtiön kotipaikan siirtohetkellä, niiden realisoitumishetkeen saakka. Tällaisen seurannan järjestäminen merkitsee kuitenkin liiallista rasitusta sekä kyseiselle yhtiölle että verohallinnolle.

68 Tässä yhteydessä on todettava, että verovelan perimisellä silloin, kun varat, joiden arvonnousun lähtöjäsenvaltion viranomaiset ovat todenneet siirrettäessä yhtiön tosiasiallista johtoa vastaanottavaan jäsenvaltioon, tosiasiallisesti realisoituvat vastaanottavassa jäsenvaltiossa, pyritään välttämään ne kassatilanteeseen vaikuttavat ongelmat, joita piilevistä arvonnousuista maksettavan veron välitön kantaminen voi aiheuttaa.

69 Hallinnollisesta rasituksesta, jota tällainen veron lykätty kantaminen voi aiheuttaa, on todettava, että yhtiön tosiasiallisen johdon siirtoon voi liittyä se, että suuri määrä

varoja siirretään. Alankomaiden hallitus korostaa tältä osin, että pääasiassa kyseessä oleva tilanne ei ole tyypillinen, koska se koskee ainoastaan National Grid Indusin saatavan arvonnousua.

70 Kuten julkisasiamies on esittänyt ratkaisuehdotuksensa 69 kohdassa, tästä seuraa, että yhtiön varallisuustilanne voi olla niin monimutkainen, että kaikkien yhtiön käyttö- ja vaihto-omaisuuteen kuuluvien omaisuuserien tarkka rajatylittävä seuranta niihin sisältyvien piilevien arvonnousujen realisoitumiseen saakka on lähes mahdotonta toteuttaa ja että tällainen seuranta aiheuttaisi huomattavaa tai jopa liiallista rasitusta kyseiselle yhtiölle.

71 Ei siis voida sulkea pois sitä, että komission ehdottamasta vuosittaisesta ilmoituksesta aiheutuva hallinnollinen rasitus, joka koskisi välttämättä jokaista omaisuuserää, jonka piilevä arvonnousu on todettu kyseisen yhtiön tosiasiallisen johdon siirtohetkellä, aiheuttaa sellaisenaan viimeksi mainitulle sijoittautumisvapauden rajoituksen, joka ei välttämättä rajoittaisi kyseistä vapautta vähempää kuin tätä arvonnousua vastaavan verovelan välitön periminen.

72 Muissa tilanteissa sitä vastoin yhtiön varallisuus voi laadultaan ja laajuudeltaan olla sellaista, että kyseiseen varallisuuteen kuuluvien omaisuuserien, joiden arvonnousu on todettu silloin, kun kyseinen yhtiö siirsi tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon, rajatylittävä seuranta voidaan toteuttaa helposti.

73 Tässä tilanteessa kansallinen lainsäädäntö, jossa tarjotaan tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon siirtävälle yhtiölle mahdollisuus valita yhtäältä veron määrän

välittömän maksamisen, joka aiheuttaa kyseiselle yhtiölle kassatilanteeseen vaikuttavaa haittaa mutta vapauttaa sen myöhemmästä hallinnollisesta rasituksesta, ja toisaalta kyseisen veron määrän ja sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan mahdollisesti kertyvien korkojen lykätyn maksamisen välillä, josta seuraa kyseiselle yhtiölle välttämättä siirrettyjen varojen seurantaan liittyvä hallinnollinen rasitus, muodostaa toimenpiteen, joka – samalla kun sillä voidaan taata verotusvallan tasapainoinen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä – rajoittaa sijoittautumisvapautta vähemmän kuin pääasiassa kyseessä oleva toimenpide. Jos yhtiö nimittäin arvioi lykättyyn veron kantamiseen liittyvän hallinnollisen rasituksen liialliseksi, se voi valita välittömän veronmaksun.

74 On kuitenkin otettava huomioon myös riski veron kantamatta jäämisestä, joka kasvaa ajan kuluessa. Kyseinen jäsenvaltio voi ottaa huomioon tämän riskin verovelkojen lykättyyn maksamiseen sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössään pankkitakauksen antamisen kaltaisilla toimenpiteillä.

75 Huomautuksia unionin tuomioistuimessa esittäneet hallitukset väittävät vielä, että veron lykätty maksaminen aiheuttaa jäsenvaltioiden veroviranomaisille liiallista rasitusta, joka liittyy yhtiön kaikkien sellaisten omaisuuserien seurantaan, joiden arvonnousu on todettu yhtiön tosiasiallisen johdon siirtohetkellä.

76 Tällainen väite on hylättävä.

77 On muistettava aivan aluksi, että omaisuuserien seuranta koskee vain verovelan perintää eikä sen vahvistamista. Kuten tämän tuomion 64 kohdasta ilmenee, SEUT 49 artikla ei nimittäin ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa säädetään, että sellaisen yhtiön, joka lakkaa saamasta veronalaisia

voittoja kyseisessä jäsenvaltiossa siksi, että se siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon, varojen arvonnousuista maksettavan veron määrä vahvistetaan lopullisesti tosiasiallisen johdon siirtohetkellä. Jos yhtiö, joka valitsee veron lykätyn maksamisen, välttämättä kuitenkin katsoo, että niiden omaisuuserien seuranta, joiden arvonnousu on todettu tosiasiallisen johdon siirtohetkellä, ei aiheuta sille liiallista hallinnollista rasitusta, lähtöjäsenvaltion verohallinnolle aiheutuvaa rasitusta, joka liittyy tällaista seurantaa koskevien ilmoitusten valvontaan, ei myöskään voida katsoa liialliseksi.

78 Lisäksi jäsenvaltioiden viranomaisten välisen keskinäisen avunannon mekanismit riittävät – toisin kuin Alankomaiden, Saksan ja Espanjan hallitukset väittävät – siihen, että lähtöjäsenvaltio voi valvoa kyseisen veron lykätyn maksamisen valinneiden yhtiöiden ilmoitusten totuudenmukaisuutta. Tältä osin on korostettava, että koska kyseinen vero määritetään lopullisesti silloin, kun yhtiö lakkaa saamasta veronalaisia voittoja lähtöjäsenvaltiossa siksi, että se on siirtänyt tosiasiallisen johtonsa, vastaanottavan jäsenvaltion avunanto ei koske veron asianmukaista määrittämistä vaan pelkästään sen kantamista. Keskinäisestä avunannosta tiettyihin maksuihin, tulleihin, veroihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä 26.5.2008 annetun neuvoston direktiivin 2008/55/EY (EUVL L 150, s. 28) 4 artiklan 1 kohdassa säädetään kuitenkin, että ”viranomaisen, jolle pyyntö osoitetaan, on toimitettava avunantoa pyytävälle viranomaiselle tämän pyynnöstä saatavan perintään tarvittavat tiedot”. Direktiivi mahdollistaa siis sen, että lähtöjäsenvaltio voi saada vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta tietoja, jotka liittyvät siihen, onko yhtiön, joka on siirtänyt tosiasiallisen johtonsa viimeksi mainittuun jäsenvaltioon, tietyt omaisuuserät realisoituneet vai eivät, siltä osin kuin ne ovat tarpeen sitä varten, että lähtöjäsenvaltio voi periä tosiasiallisen johdon siirtohetkellä syntyneen verosaatavan. Lisäksi direktiivi 2008/55, erityisesti sen 5 ja 9 artikla, tarjoaa lähtöjäsenvaltion

viranomaisille yhteistyön ja avunannon puitteet, jotka mahdollistavat verovelan tehokkaan perimisen vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

79 Lisäksi Saksan ja Italian hallitukset väittävät, että pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö on perusteltavissa vaatimuksella säilyttää kansallisen verojärjestelmän johdonmukaisuus. Piilevien arvonnousujen verotus silloin, kun kyseisen yhtiön tosiasiallinen johto siirretään toiseen jäsenvaltioon, täydentää johdonmukaisesti mainituille arvonnousuille aiemmin myönnettyä verovapautusta.

80 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 99 kohdassa, verotuksen johdonmukaisuuteen ja verotusvallan tasapainoiseen jakautumiseen liittyvät vaatimukset kattavat toinen toisensa.

81 Vaikka katsottaisiinkin, että pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö mahdollistaa verotuksen johdonmukaisuuden säilyttämiseen liittyvän tavoitteen saavuttamisen, on kuitenkin todettava, että vain veron määrän määrittäminen yhtiön tosiasiallisen johdon siirtohetkellä eikä sen välitön kantaminen on katsottava sellaiseksi, ettei sillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen tällaisen tavoitteen saavuttamiseksi.

82 Kyseisen veron lykätty kantaminen ei nimittäin kyseenalaista Alankomaiden lainsäädännössä olevaa yhteyttä yhtäältä veroedun eli sen vapautuksen, joka myönnetään omaisuuserien piileville arvonnousuille niin kauan kuin yhtiö saa veronalaisia voittoja kyseisessä jäsenvaltiossa, ja toisaalta sen välillä, että kyseinen etu kompensoidaan kantamalla vero, joka määritetään silloin, kun kyseinen yhtiö lakkaa saamasta tällaisia voittoja.

83 Lopuksi Saksan, Espanjan, Portugalin, Suomen, Ruotsin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset vetoavat kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön perustelemiseksi veronkierron vaaraan.

84 Pelkästään sen perusteella, että yhtiö siirtää kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon, ei kuitenkaan voida soveltaa yleistä veropetoksen olettamaa ja perustella toimenpidettä, joka haittaa EUT-sopimuksessa taatun perusvapauden käyttämistä (ks. vastaavasti em. asia ICI, tuomion 26 kohta; asia C-478/98, komissio v. Belgia, tuomio 26.9.2000, Kok., s. I-7587, 45 kohta; asia C-436/00, X ja Y, tuomio 21.11.2002, Kok., s. I-10829, 62 kohta; asia C-334/02, komissio v. Ranska, tuomio 4.3.2004, Kok., s. I-2229, 27 kohta ja em. asia Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, tuomion 50 kohta).

85 Edellä esitetystä siis seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa säädetään tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon siirtävän yhtiön omaisuuserien piileviin arvonnousuihin kohdistuvan veron välittömästä kantamisesta kyseisen siirron hetkellä, on suhteeton.

86 Näin ollen toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että SEUT 49 artiklaa on tulkittava siten, että

– se ei ole esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan yhtiön omaisuuserien piileviin arvonnousuihin kohdistuvan veron määrä vahvistetaan lopullisesti – ottamatta huomioon mahdollisesti myöhemmin realisoituvia arvonalentumisia tai arvonnousuja – silloin, kun yhtiö lakkaa saamasta veronalaisia

voittoja kyseisessä jäsenvaltiossa siksi, että se on siirtänyt tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon. Tältä osin on merkityksetöntä, että verotetut piilevät arvonnousut liittyvät valuuttakurssivoittoihin, jotka eivät ilmene vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun otetaan huomioon siellä voimassa oleva verojärjestelmä

– se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa säädetään tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon siirtävän yhtiön omaisuuserien piileviin arvonnousuihin kohdistuvan veron välittömästä kantamisesta kyseisen siirron hetkellä.

Oikeudenkäyntikulut

87 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Jäsenvaltion oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka siirtää tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon ilman, että kyseinen siirto vaikuttaa sen asemaan ensiksi mainitun jäsenvaltion oikeuden soveltamisalaan kuuluvana yhtiönä, voi vedota SEUT 49 artiklaan kyseenalaistaakseen sen veron lainmukaisuuden, jonka ensiksi mainittu jäsenvaltio on määrännyt yhtiölle tosiasiallisen johdon siirron yhteydessä.

2) SEUT 49 artiklaa on tulkittava siten, että

– **se ei ole esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan yhtiön omaisuuserien piileviin arvonnousuihin kohdistuvan veron määrä vahvistetaan lopullisesti – ottamatta huomioon mahdollisesti myöhemmin realisoituvia arvonalentumisia tai arvonnousuja – silloin, kun yhtiö lakkaa saamasta veronalaisia voittoja kyseisessä jäsenvaltiossa siksi, että se on siirtänyt tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon. Tältä osin on merkityksetöntä, että verotetut piilevät arvonnousut liittyvät valuuttakurssivoittoihin, jotka eivät ilmene vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun otetaan huomioon siellä voimassa oleva verojärjestelmä**

– **se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa säädetään tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon siirtävän yhtiön omaisuuserien piileviin arvonnousuihin kohdistuvan veron välittömästä kantamisesta kyseisen siirron hetkellä.**

Allekirjoitukset